

References

1. Vyshcha kulturolohichna osvita v Ukraini: rehionalnyi diskurs: kriz pryzmu diialnosti kafedry ivent-industrii, kulturolohii ta muzeieznavstva RDHU. Do 50-richchia vid dnia zasnovannia: monohrafichno-dovidkove vyd. / Avtor-uklad.: Vytkaiov S. V. Rivne : A. Brehin, 2021. 550 s., il.
2. Kafedra kulturolohii v strukturi Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu: monohrafichno-dovidkove vyd. / Uklad.: Vytkaiov V. H., Vytkaiov S. V. Rivne : RDHU, 2009. 235 s.

UDC 378.4:[008:168.522] (477.81)

HIGHER SPECIAL EDUCATION IN THE REGION

[recension on the book: Higher culturological education in Ukraine: regional discourse: through the prism of the Department of Event Industries, Cultural and Museum Studies. To the 50th anniversary of its founding: monographic reference edition/ Author-compiler: Vytkaiov S.V. Rivne: A. Bregin, 2021. 550 pp., illustrated].

Chikarkova Mariia - Doctor of Philosophy, Professor, Professor of the Department of Cultural Studies, Religious Studies and Theology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi

The content of the monographic reference edition aimed at considering the formation and development of higher cultural education, implemented by the teaching staff at Rivne State Humanitarian University on the basis of the Department of Event Industries, Cultural and Museum Studies during its 50 years of existence is analyzed; attention is focused on the brightest sections of the book, aimed in particular at identifying the role of this education in historical retrospect in the Western region of Ukraine, technological components of the analysis of this process, figures involved in its development, etc.

Key words: higher culturological education, regional cultural space, department, educational environment.

Надійшла до редакції 20.12.2021 р.

УДК 477.11.3

НАУКОВИЙ СЕГМЕНТ В ОСВІТНІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ : XVII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ: СУЧАСНІ АКЦЕНТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ» У РІВНОМУ

Виткалов Сергій – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства, член Оргкомітету
<https://orcid.org/0000-0001-5345-1364>
sergiy_vsv@ukr.net

Виткалов Володимир – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, заступник голови Оргкомітету конференції
<https://orcid.org/0000-0003-0625-8822>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.v39i.515>
volodumur_vitkaiov@ukr.net

На підстави аналізу Програми XVII міжнародної науково-практичної конференції «Стратегія розвитку світової і української культури: сучасні акценти та перспективи», проведеної на базі кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства державного гуманітарного університету м. Рівне виявляються провідні тенденції, помітні у вітчизняній культурній практиці. Подано ретроспективу участі у цих наукових заходах представників української і іноземної громадськості та акцентовано увагу на нових формах функціонування вищої школи, що з'явилися останнім часом, за допомогою яких набуває ефективності й наукових пошук загалом.

Ключові слова: вища школа, міжнародна науково-практична конференція, наукове зібрання, тенденції.

Український соціум нині переживає не кращі часи, що мають стати згодом предметом ґрунтовної наукової рефлексії, позаяк щоденні вияви його функціонування й надалі залишаються важливим визначником якісної його характеристики. Не торкаючись усіх можливих його сегментів виявлення, спробуємо лише на одному прикладі продемонструвати помітні зміни, що набувають форми чітких і сталих тенденцій. Мова йде про вже традиційний наукових захід у Рівненському державному гуманітарному університеті, проведений 18-19 листопада 2021 р. у форматі міжнародної науково-практичної конференції [1]. На цей раз – в он-лайн режимі.

Як свідчить її Програма [3], у цьогорічному зібранні заявили про свою участь 300 науковців, понад 135 з яких мають наукові ступені та вчені звання, презентуючи 76 ЗВО України й далекого зарубіжжя (Білорусія, Болгарія, Китай, Польща, Португалія). Надіслали заявки і представники науково-дослідних установ (НАН, НАМ, НАПН) України, а також низки музейних центрів Львова, Надвірної,

Івано-Франківська, Києва й спеціалізованих середніх мистецьких закладів (музичні школи-десятирічки Києва та Львова, Миколаївська спеціалізована ЗОШ «Академія дитячої творчості»), на базі яких продовжується багаторічний педагогічний експеримент, спрямований на виявлення ролі художнього чинника у формуванні духовно здорового молодого покоління.

Наведемо ретроспективу зацікавлень культурологічною проблематикою наукової громадськості та студентства крізь призму наших конференцій за останні понад 10 років: 2009 р. – 260 учасників, 2010 р. – 271 учасник; 2011 р. – 297 учасників; 2012 р. – 315 учасників; 2013 р. – 297 учасників; 2014 р. – 369 учасників; 2015 р. – 350 учасників; 2016 р. – 429 учасників; 2017 р. – 490 учасників, 2018 р. – 456 учасників, 2019 р. – 539 учасників, 2020 р. – 457 учасників [2].

Зростає й якісний склад учасників; високим залишається їх представницький ряд, поглиблюється ракурс розгляду проблем, обраних для розгляду, про що неодноразово йшлося у наших реферативних статтях-передмовах до наукових збірників кафедри або повідомленнях у науковій періодиці країни з нагоди організації аналогічних заходів.

Переглядаючи попередні результати, відтворені в аналізованій програмі, можна стверджувати, що фактично сформувався вже сталий склад науковців та представників мистецької спільноти, які беруть участь у наших підсумкових листопадових наукових обговореннях, що свідчить про певну стабільність в організації наукового простору сучасної вищої школи, її здатність продовжувати науковий пошук, незважаючи на відносну нестабільність ситуації, що стало підсумком численних трансформаційних змін у мережі вищої освіти та країни загалом.

І хоча у цей рік, якщо поглянути на вищенаведену ретроспективу наших конференцій, учасників-науковців стало дещо менше через відомі обставини, пов'язані в основному зі складною соціально-психологічною ситуацією та функціонуванні ЗВО у карантинному режимі, все ж є й чимало позитивних характеристик цього заходу та ситуації загалом, на яких і зосередимо свою увагу:

- функціонування світового співтовариства і українського зокрема в умовах пандемічних обмежень сприяли переформатування усіх форм життєдіяльності вітчизняного соціуму, стимулюючи таким чином пошук найбільш ефективних форм власного позиціонування та пристосування до суттєво змінених обставин;

- збільшилася кількість педагогічного складу з відповідними науковими ступенями та вченими званнями (понад 50 докторів наук, професорів), засвідчуючи, що персоніфікований якісний потенціал вищої школи намагається продовжувати посідати провідні позиції у просторі вищої освіти та переконаний, що лише у такий спосіб власний приклад є достатнім аргументом для підтвердження своєї академічної мобільності і всього, що з нею пов'язане. Засвідчує він і довіру до організаторів, адже передбачає в переважній більшості й публікацію відповідного матеріалу у наукових збірниках кафедри;

- підтверджує це і ефективність створеного специфічного науково-освітнього консорціуму, ініціатором якого стала кафедра івент-індустрії, культурології та музеєзнавства РДГУ, сформованого за участі провідних ЗВО та науково-дослідних установ України (НМАУ ім. П.І. Чайковського, НПУ ім. М.П. Драгоманова, КНУКіМ, Маріупольського держуніверситету, ХДАК, КВНЗ «Ужгородський інститут культури і мистецтв» ЗОР, Міжнародного гуманітарного університету м. Одеси, а також Інституту культурології, Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України і ін.) для обговорення актуальних проблем організації освітньо-наукового процесу, підготовки спільних публікацій та рецензування монографічної й науково-методичної літератури, магістерських досліджень, коригування ОП і ОНП спеціальностей напрямів 02 «Культура і мистецтво» та 03 «Гуманітарні науки», підготовці молодих науковців у системі Інституту здобувачів відповідних наукових ступенів та участі у спеціалізованих учених радах закладів-партнерів із цією ж метою тощо, який дає змогу об'єднати локальну наукову спільноту для вирішення актуальних питань функціонування сучасного освітнього простору. І саме наукова конференція й становить важливий дискусійний сегмент для подібних фахових обговорень та накреслення подальших шляхів розвитку вітчизняної освіти і науки;

- зростає кількість представників відокремлених структурних підрозділів вітчизняних університетів, розміщених переважно у регіонах, які також намагаються знайти себе як у координатах базового ЗВО, так і просторі сучасної вищої освіти, маючи у власному арсеналі чимало яскравих методик роботи з молоддю та специфічних наукових тем, базованих на художньому сегменті;

- значна кількість, виходячи з вищенаведеної кореляції за роками, аспірантів (30), студентів (54) та магістрантів (27), заявлених до цієї участі, свідчить про те, що науково-педагогічний корпус сучасної вищої школи, незважаючи на згадану ситуацію у суспільстві, продовжує піклуватися про усі форми фахової підготовки молоді, зокрема й навчальний процес. А з іншого, – й здобувачі вищої освіти різних освітньо-кваліфікаційних рівнів та програм також усвідомлюють логіку функціонування освітнього простору та важливість власного позиціонування себе в ньому, дотримуючись виконання відповідних

державних стандартів, закладених ліцензійними вимогами. Свідченням чого є й збільшення наукових публікацій магістрантів та поглиблення наукового пошуку аспірантів;

- традиційно високою є кількість заявлених аспірантів чи пошукувачів наукових ступенів з іноземних ЗВО і, перш за все, Китаю, тематика доповідей яких, як і згодом надіслані якісні наукові статті до редколегій фахових науко-метричних збірників нашої кафедри, підтверджують намагання останніх просувати власний культурно-мистецький сегмент у науковий простір України, сподіваючись на те, що лише у такий спосіб й відбуватиметься становлення власної країни чи утримання нею провідних позицій в окремих стратегічних напрямках, серед яких освіті належить важлива роль. Це засвідчує і їх високу патріотичну сформованість, позаяк запропоновані до розгляду теми стосуються розробки культурно-мистецької проблематики своєї країни в контексті сучасної наукової практики України, між культурної комунікації. Зважаючи на культурний потенціал чи інфраструктуру цих міст (Пекін, Шанхай, Харбін, Тайюань і ін.), потрібно відзначити, що вітчизняні ЗВО художнього профілю й надалі знаходяться у пріоритетах іноземної художньої громадськості, адже саме нашу країну обрали китайські молоді науковці і саме українські наукові школи є до вподоби нашим далеким партнерам;

- помітно, у порівнянні з минулими роками, збільшилася й кількість статей, що вже надіслані до редколегій фахових, науко-метричних збірників кафедри;

- інтерес становить і тематика, що є предметом наукової рефлексії авторів, оскільки вона дає загальну уяву про ті лакуни, що й надалі викликають зацікавлення наукової спільноти і за якими помітний їх ціннісно-орієнтаційний сенс. І в цьому плані фактично відсутні теми на так звану «злобу дня». Наявна наукова проблематика характеризується не лише зацікавленням міжкультурною комунікацією у розмаїтті її виявів чи актуальними соціокультурними пошуками в контексті глобалізаційних викликів, але й предметно-спрямованим чинником на національну культурну спадщину, її тематичний і персоніфікований ряд, сучасний вимір творчості, виявлений крізь призму формотворчого художнього експерименту. Змінилася й розширилася фахова термінологія в тематиці повідомлень, що свідчить про те, що акредитаційні експертизи стимулювали й поглиблення ще одного сегменту освітнього процесу;

- не менш цікавим аспектом проведеного аналізу є й назви структурних підрозділів ЗВО України, науково-педагогічними працівниками яких здійснюється підготовка фахівців і за якими помітні напрями еволюції цих кафедр та спроби унормування і приведення у відповідність їх із сучасною системою акредитаційних вимог, тобто відповідність підготовки декларованій ЗВО освітньо-професійній чи науковій програмі. В цьому контексті потрібно відзначити і намагання чималої кількості ЗВО країни відійти від традиційного спрямування підготовки фахівців, закладених в Освітній програмі і акцентувати увагу, посилаючись на автономію навчального закладу, на тому напрямі, який, на думку керівництва кафедр чи ЗВО загалом, більше відповідатиме потребам сучасної регіональної культурної практики чи політики і таким чином забезпечуватиме кожен регіон необхідними фахівцями, поступово врегульовуючи питання функціонування місцевого ринку праці;

- та й в РДГУ, на базі кафедри, що стала організатором аналізованого заходу, також помітний акцент ставиться на регіональну культурну практику, за допомогою якої можна досягти значної прагматизації навчального процесу, сформувати якісну освітню траєкторію тих, хто навчається, навіть зважаючи на значну зайнятість здобувачів цієї освіти, підвищити патріотичну складову молоді, сформувати у неї навички, потрібні для майбутньої професійної діяльності у територіальних громадах, які й стимулюватимуть підвищення соціальної активності усіх її членів. Це допоможе й формуванню відповідного «творчого обличчя» університету, оскільки перенасичення регіонів вищими навчальними закладами значною мірою нівелює індивідуальність навчального процесу і неповторність самої освітньої структури;

- прикметним у контексті обговорюваних проблем став і запланований організаторами та погоджений із закладами-партнерами Круглий стіл, у процесі проведення якого обговорено низку актуальних питань, зокрема зміни у ціннісних орієнтаціях молоді і готовність вищої школи до цієї ситуації; підвищення акредитаційних вимог до ОП й ОНП напрямів 02 «Культура та мистецтво» і 03 «Гуманітарні науки» у контексті наявної демографічної ситуації; академічна доброчесність і проблеми її впровадження у мережі ЗВО культурно-мистецького спрямування; нові форми проведення занять у практиці вищої школи і матеріально-технічне забезпечення навчального процесу; наукова спільнота в процесі обговорення окремих ОП та ОНП зазначених вище напрямів і її роль у підвищенні якості організації навчання, автономія вищого навчального закладу і проблеми ринку праці, органи державного управління в регіоні і мережа вищої освіти тощо;

- відзначимо, що й окремі ЗВО країни, зважаючи на наявну ситуацію (до прикладу, НАКККіМ), запровадили чимало цікавого у практику підготовки фахівців більш високого рівня в аспірантурі

(Курс «Сучасні культурологічні школи України»), що дає можливість аспірантам в он-лайн режимі ознайомитися з мережею кафедр, на яких функціонує зазначена вище Освітньо-професійна чи Освітньо-наукова програма і з'ясувати усі деталі сучасної вищої культурологічної освіти країни, виявити специфіку і систему організації того напрямку, за яким здобуватиметься науковий ступінь, скоригувавши певним чином і власний дослідницький пошук та його подальше оприлюднення. Сюди можна віднести й активну перереєстрацію наукових збірників названих вище ЗВО, що допомагає більш оперативно вирішувати питання оприлюднення результатів наукового пошуку;

- до цього ж ряду віднесемо й створення різноманітних організаційних структур у ЗВО країни, зокрема збільшення філій кафедри, на базі якої проведено аналізований вище захід та широке залучення до навчального процесу професіоналів-практиків й провідних науковців із країн ЄС, у тому числі й Польщі, які не лише урізноманітнюють освітній процес, але й наближають здобувачів вищої освіти до реальної практики, розширюють межі сприйняття фахової та й суспільно-політичної інформації. Це можна стверджувати і стосовно запровадження регіональної культурної практики в науковий пошук усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів, що допомагає краще пізнати майбутню сферу творчої самореалізації, виховує патріотичні почуття молоді. Додамо до цього й ефективність запровадження ОНПО «Культура» на нашій кафедрі, яке допомагає урізноманітнити навчальний процес, розширити його організаційні межі. Та й створення локальних освітніх і науково-дослідних структур в умовах існуючих ЗВО країни – також характерна риса часу;

- он-лайн режим дозволив суттєво розширити якісний сегмент учасників і запросити до виступів справді яскравих науковців, яких в інших час було б складно долучити до роботи у такого рівня заході;

- проведення цієї, як і аналогічних науково-практичних конференцій у Києві, Маріуполі, Полтаві, Кременчуці та інших містах країни наприкінці року, засвідчує той факт, що наукова спільнота успішно подолала ще одну сходинку для розширення спілкування і продовжує успішно позиціонувати себе в інформаційному просторі за допомогою он-лайн спілкування.

У той же час зменшення кількості учасників можна розцінювати і як факт зміщення акцентів у певній кількості молодих людей (педагогів та студентів) на прагматичні виміри, частково зневіру у важливість власної активної позиції не лише у вищій школі, але й соціумі загалом. Свідчить це й про певні еволюційні процеси і в вищій школі.

Однак загальним висновком з проведення цієї конференції, як і інших аналогічних наукових заходів, є те, що пандемічна ситуація суттєво змінила усі напрями функціонування світової спільноти, стимулювала трансформацію існуючих форм життєтворчості чи життєдіяльності й українського соціуму, спрямувала кадровий корпус сучасної вищої школи до пошуку нових, більш мобільних і ефективних засобів, за допомогою яких можливо швидше отримувати бажаний результат, консолідувала українське населення загалом. А он-лайн спілкування хоча й дещо знижує та звужує психологічний чи емоційний аспект сприйняття інформації, утім й пришвидшує мобільність кожного з учасників.

Поза сумнівом, що лише за одним заходом не можна скласти повне уявлення про сучасні тенденції розвитку наукового простору та ролі в ньому українського педагога, утім певні зрушення достатньо помітні і переконливі.

Список використаної літератури

1. В основу цієї статті покладено повідомлення авторів, опубліковане у періодичному часопису «Вища школа», 2021. № 11 (207). С. 95-99 [127 с.].
2. Приватний архів авторів.
3. Стратегія розвитку світової і української культури: сучасні акценти та перспективи: XVII між нар. наук.-практ. конф., м. Рівне, 18-19 листоп., 2021 р. / Укл.: Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Рівне : РДГУ, 2021. 34 с.

References

1. V osnovu tsiiiei statti pokladeno povidomlennia avtoriv, opublikovane u periodychnomu chasopysu «Vyshcha shkola», 2021. № 11 (207). S. 95-99 [127 s.].
2. Pryvatnyi arkhiv avtoriv.
3. Stratehiia rozvytku svitovoi i ukrainskoi kultury: suchasni aktsenty ta perspektyvy: KhVII mizh nar. nauk.-prakt. konf., m. Rivne, 18-19 lystop., 2021 r. / Ukl.: Vytkalov S. V, Vytkalov V. G. Rivne : RDHU, 2021. 34 s.

SCIENTIFIC SEGMENT IN THE EDUCATIONAL PRACTICE OF UKRAINE: XVII INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE «STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF WORLD AND UKRAINIAN UKRAINIAN UKRAINIAN»

Vytkalov Serhii – Doctor of Cultural Studies, Professor,
Professor of the Department of Event Industries, Cultural and Museum Studies,
Rivne State Humanitarian University, Rivne

Vytkalov Volodymyr – Ph.D., Prof., Head of the Department of Event Industries, Cultural Studies and Museum Studies of Rivne State University for the Humanities, Deputy Chairman of the Conference Organizing Committee

Based on the analysis of the Program of the XVII International Scientific and Practical Conference «Strategy for the Development of World and Ukrainian Culture: Modern Accents and Prospects», held at the Department of Event Industries, Cultural Studies and Museum Studies of Rivne State University for the Humanities, leading trends in domestic cultural practice. A retrospective of the participation of representatives of the Ukrainian and foreign public in these scientific events is presented, and attention is focused on the new forms of functioning of higher education that have appeared recently, with the help of which scientific research in general becomes effective.

Key words: higher school, international scientific-practical conference, scientific meeting, tendencies.

Надійшла до редакції 22.11.2021 р.